

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РЕФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

На підставі аналізу ключових чинників успішних економічних реформ в постсоціалістичних країнах запропоновані рекомендації щодо формування стратегії реформування економіки України за допомогою фіскальних і монетарних важелів регулювання господарських процесів.

Ключові слова: економічна реформа, економічний розвиток, стратегія, фіскальна політика, монетарна політика, податкове навантаження.

Постановка проблеми. Економічний прогрес значною мірою обумовлений успішним реформуванням економіки, що спрямоване на підтримку макроекономічної рівноваги на базі сталих обсягів виробництва та стабільності цін. Тому формування адекватної стратегії проведення економічних перетворень має теоретичне і практичне значення. Однак до сьогодення часу, на жаль, стратегічні підходи недостатньо використовуються для реалізації завдань стимулювання економічного зростання, а фіскальна і монетарна політики на стали тим механізмом, який сприяв би проведенню урядом структурних реформ в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми трансформації і реструктуризації української економіки, а також перспективи економічного зростання були і залишаються предметом наукових досліджень, зокрема таких вчених, як Бондар І. К., Гальчинський А. С., Геєць В. М., Гриценко А. А., Єщенко П. С., Палкін Ю. І. [1, 10, 17, 18]. Теоретичні, методичні та прикладні аспекти проблеми реформування української економіки вивчали Дзюблюк О., Міщенко В., Новак А., Шевчук В. О. та багато інших науковців. Багато уваги приділялося аналізу формування та проведення грошово-кредитної, податкової, бюджетної політики в Україні [2, 7, 9, 20]; досліджувався взаємозв'язок фіскальної і монетарної політики [5, 9] зроблено спробу емпірично оцінити відповідні функціональні залежності між сальдо бюджету та двома показниками монетарної політики – процентною ставкою і пропозицією грошової маси [7, 20]. Проте усі ці та інші питання багатоаспектних проблем реформування української економіки та забезпечення її сталого розвитку не втратили актуальності і потребують подальшої розробки.

Невирішені частини проблеми. В усвідомленні сучасного стану економіки України та окресленні перспектив її розвитку значну роль мають відігравати наукові розробки з урахуванням ключових чинників успішного проведення економічних реформ в постсоціалістичних країнах та особливостей соціально-економічного розвитку нашої країни. Сучасні проблеми української економіки не унікальні, більшість з них були актуальні для всіх постсоціалістичних країн. Але, як показала практика, ці проблеми можна вирішити, застосувавши ефективні економічні механізми. Отже, подальшого аналізу потребують проблеми формування та реалізації стратегії реформування економіки України, зокрема пошук шляхів збалансування економічної системи через фіскальні і монетарні інструменти.

Метою дослідження є вивчення ефективних економічних механізмів, що дозволяють сформувати та успішно реалізувати стратегію проведення економічних реформ в Україні в контексті забезпечення сталого розвитку.

Основні результати дослідження. Наприкінці ХХ ст. у відповідь на кризові явища більшість держав почали здійснювати економічні реформи: країни колишнього «соціалістичного табору» – з метою переходу до ринкових механізмів функціонування, інші країни – з метою прискорення соціально-економічного розвитку. При цьому за способом проведення економічних реформ, країни поділились на ті, в яких реформи проводилися радикальним шляхом, і на країни, в яких реформи проводилися поступово і послідовно.

В Україні на сучасному етапі поглиблення ринкових основ функціонування економіки у сфері державних фінансів в цілому та фіскальної і монетарної політики зокрема нагромадилася низка проблем законодавчого і організаційного характеру. Неefективне використання бюджетних коштів, фіскальний тиск на бізнес, колосальні втрати через численні податкові пільги за мінімальної віддачі від їх застосування, слабо розвинуті механізми перетворення капі-

талу фінансових установ у забезпечення нужд учасників ринку, а також тотальна корупція – це далеко невичерпний перелік проблем сучасної української економіки.

При цьому із року в рік український уряд воліє уникати політично важких рішень, зводячи непопулярні реформи до мінімуму. Але якщо необхідні зміни довго не проводяться, проблеми накопичуються, і тоді проведення реформ неминуче стає більш болючим. Крім того, наслідки світової економічної та фінансової кризи створюють перешкоди економічним реформам і соціальному прогресу в Україні. Отже, постає питання: чи потрібно здійснювати реформи саме зараз? Адже в період кризи, спаду або депресії реформи не проводяться. За словами Енн Осборн Крюгер, колишньої заступниці директора МВФ, у багатьох випадках реформи найкраще проводити, коли ситуація в країні спокійна. Економічне зростання забезпечує найкращі умови для проведення податкових та структурних реформ. Зростаюча економіка допоможе притупити біль для тих груп населення, які зачепить економічне налаштування.

Але існує і протилежна точка зору про те, що в часи кризи з'являється надія на успішне проведення найважчих трансформацій. На думку деяких вітчизняних науковців та політиків світова економічна і фінансова криза – це шанс модернізації України через втілення в життя змін, які підвищать конкурентоспроможність економіки [16]. За для цього експерти, політики та суспільство мають консолідуватися навколо того, як зробити, щоб економіка була більш конкурентоспроможною та забезпечувала економічне зростання країни. Є багато прикладів інших країн, які змогли побудувати оптимальну стратегію та вдало реалізувати її у складних умовах.

Так що ж потрібно для проведення довгоочікуваних реформ в Україні? Насамперед варто відзначити, що в основі успішних реформ лежать дві взаємодоповнюючі підсистеми: розробка стратегії та її реалізація. При чому у сучасному розумінні акценти зміщуються саме на здійснення стратегії, оскільки за відсутності дієвих механізмів реалізації плани залишаються лише фантазією.

Вихідними позиціями першої підсистеми є всебічний аналіз ситуації, зокрема вивчення зарубіжного досвіду проведення соціально-економічних перетворень, аналіз історичних особливостей соціально-економічного розвитку нашої країни, а також дослідження поточного стану економіки України з визначенням першочергових проблем та пріоритетних напрямів розвитку.

Щодо вивчення зарубіжного досвіду проведення соціально-економічних перетворень, то дуже цікавим і корисним для України може бути досвід Словацької Республіки, яка розпочинала розвиток економіки в таких же складних умовах, що й Україна. Ще десять років тому країна мала надскладну систему оподаткування, місцеві групи впливу (бізнес, регіони) шматували бюджет через лобювання численних податкових пільг, а компанії виводили прибутки в офшори. Вихідні позиції Словаччини на початку процесу переходу були менш сприятливими, ніж в інших країнах регіону (Чехії, Польщі, Угорщини та Румунії). Але завдяки проведенню ефективних, хоча і не завжди популярних реформ, сьогодні у Словаччині сформувалася найбільш динамічна економіка. Середньорічний темп зростання ВВП у 2001-2009 роках, навіть з урахуванням падіння в 2009 році на 4,7%, є самим стрімким в Центрально-Східній Європі і складає понад 5% [8].

Безумовно, в основі успіхів словацької економіки лежить комплексна стратегія ринкових перетворень, яка включала конверсію ВПК, структурну перебудову економіки, формування ефективних фінансових ринків з доступними ресурсами тощо. Разом з тим, як відзначають більшість словацьких та іноземних експертів, одним з найважливіших напрямків стратегії реформи було створення дієвого, ефективного та конкурентного фіскального простору. Це дозволило не тільки сформувати сприятливі умови для внутрішнього капіталу, але й залучити в країну стратегічних іноземних інвесторів.

Прийнято вважати, що основною проблемою інвестування в перехідних економіках є дефіцит фінансових ресурсів. Зазвичай вказується на те, що без вкладення значних фінансових коштів неможливо реально змінити ситуацію в економіці та суспільстві на краще. Тобто ефективна інвестиційна політика держави має як попередню передумову стабільне економічне зростання і накопичення достатніх фінансових ресурсів. На наш погляд, така оцінка інвестиційних цілей і перспектив української економіки є не зовсім коректною. В Україні перевага для потенційного інвестора полягає в робочій силі середньоевропейського якості за ціною істотно

нижчою за європейську. Однак при цьому іноземний інвестор повинен мати державні гарантії від формальної експропріації та від неформальних вилучень його активів.

У зв'язку з цим наведемо динаміку обсягів прямих інвестицій з країн світу в економіку України за 2007-2012 рр. (табл. 1).

Таблиця 1

Прямі іноземні інвестиції з країн світу в економіку України за 2007-2012 рр. [13]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Обсяги прямих інвестицій (млн. дол. США)	29489,4	35723,4	40026,8	44708,0	49362,3	54462,4

Отже, як свідчать дані, обсяги прямих інвестицій в Україну зростають з кожним роком. Проте, якщо порівняти обсяги інвестицій в основний капітал на душу населення в постсоціалістичних країнах, то, на жаль, Україна посідає останнє місце серед цих країн (табл. 2).

Таблиця 2

Обсяги інвестицій в основний капітал на душу населення за 2010 р.

Розроблено за [5, 14]

№ з/п	Держава	Обсяги інвестицій (тис. дол. США)
1	Чехія	6,5
2	Словаччина	4,9
3	Естонія	4,3
4	Угорщина	3,6
5	Польща	3,6
6	Латвія	2,5
7	Литва	2,3
8	Росія	2,106
9	Казахстан	2,038
10	Білорусь	1,870
11	Азербайджан	1,387
12	Узбекистан	0,338
13	Україна	0,229

Короткий огляд реформ, що були реалізовані в таких постсоціалістичних країнах, як Польща, Угорщина, Чехія, Словаччина та країни Балтії (Естонія, Латвія, Литва), а також аналіз тих інструментів, які забезпечили стрімкі темпи зростання номінального ВВП, якісні структурні зміни і високу інвестиційну активність, дозволяють зробити загальні висновки щодо вибору та застосуванню ефективних економічних важелів, необхідних для проведення реформ в Україні.

На наш погляд, головними інструментами дієвих перетворень, перш за все, є ефективна фіскальна та монетарна політики. У зв'язку з цим надзвичайно важливою є економічна роль держави. Вплив держави на економіку, тобто її активність, – безсумнівний економічний фактор розвитку сучасної економіки. У сучасних умовах розвитку світового господарства економічна роль держави залежить не від ступеня втручання в ринковий механізм, а від участі в забезпеченні внутрішніх і зовнішніх умов ефективного функціонування національної економіки. Надзавдання кожної держави – компенсувати недоліки, створювати штучні регулятори ринку. Держава є фактично основним мозковим центром, який регулює функціонування національної економіки, забезпечує динамізм і стійкість економічного зростання переважно через два основні важеля – фіскальний і монетарний.

Отже, у кожній країні свій індивідуальний шлях реформування. Тому, беручи на озброєння досвід інших держав, необхідно враховувати унікальні особливості країни, в якій безпосередньо здійснюється реформа.

Існуюча модель функціонування економіки України характеризується відсутністю сильного інституту міноритарного власника і зрощенням бізнесу з владою, що сприяє концентрації влади в руках великого бізнесу, який в змозі впливати на проведення реформ на державному рівні [5]. Крім того, досить низькі показники доходів населення обмежують можливість повноцінного розгортання реформ, які змогли б забезпечити європейські стандарти життя в Україні.

Тому, при здійсненні економічних реформ за державою залишаються обов'язки, пов'язані з гарантуванням мінімального соціального захисту населенню.

Таким чином, спираючись на позитивний досвід інших країн, враховуючи особливості розвитку національної економіки та українського суспільства на поточному етапі, а також фокусуючи увагу на першочергових проблемах, необхідно здійснити вибір стратегічної позиції, яка б ґрунтувалася на таких пріоритетах:

- формування ефективних фінансових ринків з доступними ресурсами та створення сприятливого середовища для ведення бізнесу, що дозволить забезпечити сприятливі умови для внутрішнього капіталу, а також приверне в країну іноземних інвесторів;
- дотримання рівноваги між відкритістю економіки та її орієнтацією на внутрішній попит, що обумовлює середній рівень залежності від зовнішніх факторів;
- забезпечення високого рівня технологічності економіки як в реальному, так і у фінансовому секторах, що дозволить підвищити стійкість держави до зовнішніх шоків.

До речі, Шейн Нолан, директор департаменту ринків, що розвиваються, Агентства інвестицій та розвитку Ірландії, порівнюючи Ірландію з Україною, радить розвивати не важку індустрію, а IT-технології; випускати не мільйони тонн, а мегабайти продукції [6].

Наступним кроком є формування стратегії, яка має включати дві складові: фіскальну (бюджетно-податкову) політику і монетарну (грошово-кредитну) політику.

Складність формування фіскальної політики полягає у суперечності завдань, які вона вирішує: з одного боку, необхідно максимізувати надходження до державної скарбниці, а, з іншого, мінімізувати податковий тягар, справедливо розподіливши його між різними категоріями платників податків. В цілому на сучасному етапі розвитку української економіки фіскальна політика має бути спрямована на вирішення наступних завдань:

- формування максимально простої і соціально справедливої системи оподаткування;
- зниження податкового тиску на економіку;
- вирівнювання фіскального простору;
- введення чіткої і прозорої системи податкової підтримки окремих галузей і регіонів;
- впровадження економічних стимулів дегінізації доходів;
- забезпечення максимального рівня прозорості державних фінансових потоків.

У зв'язку з цим доцільно навести приклади податкових реформ у деяких країнах. Так, в Ірландії в 90-ті роки минулого століття під час правління Берті Ахерна був революційно знижений податок на прибуток до 12,5%, а для корпорацій, що працюють у сфері високих технологій або виробляють продукцію на експорт, – 10% [6]. Ще один приклад: з 2004 р. Словаччина перейшла на широке застосування плоскої шкали оподаткування. Були скасовані майже всі податки і пільги, залишили три основні збори – податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб та ПДВ, при чому з однаковою ставкою – 19% [8].

Щодо зниження податкового тиску на економіку, то слід відзначити, що на сьогодні, стереотип про надмірне податкове навантаження як перешкода економічного зростання, небезпідставно набув значного поширення. Загальновідомо, що саме явище податкового навантаження не містить загрози для економіки, оскільки існує априорі там, де є податки, тобто у будь-якій країні світу. Разом з тим, воно повинно бути адекватним, рівномірним та ефективним з точки зору економічного зростання [11].

В Україні на сьогодні не існує загальноприйнятої методології обчислення податкового навантаження, тому відсутня офіційна статистика цього показника, є лише окремі розрізнені дані, за якими опосередковано можна здійснювати його оцінку. Найбільш простим показником з тих, що прийнято використовувати при характеристиці податкового навантаження, є податковий коефіцієнт, який розраховується як відношення суми сплачених у державі податків до ВВП (табл. 3).

За даними таблиці 3 видно, що рівень податкового навантаження в Україні є переважно вищим, ніж у інших постсоціалістичних країнах (окрім Угорщини). Разом з тим, вітчизняні науковці Я. Дропа, І. Чабан вважають, що такі дані не відповідають дійсності, а рівень податкового навантаження в Україні є значно заниженим через те, що офіційний ВВП в Україні – це приблизно лише половина реально одержаних у вітчизняній економіці господарських результатів, а також через неврахування при обчисленні податкового коефіцієнта суми витрат,

пов'язаних із справлянням податків. Справжній рівень податкового навантаження в Україні складає 70-80% від отриманого доходу без урахування податкового навантаження на заробітну плату та собівартість продукції [3, с. 214].

Таблиця 3.

Податкове навантаження у постсоціалістичних країнах і Україні у 2005–2009 рр.

(податковий коефіцієнт), %

Розроблено за [11; 19, с. 336]

№ з/п	Держава	2005	2006	2007	2008	2009
1	Латвія	29,0	30,4	30,5	29,1	26,6
2	Румунія	27,8	28,5	29,0	28,0	27,0
3	Словаччина	31,3	29,2	29,3	29,2	28,8
4	Болгарія	31,3	30,7	33,3	32,3	28,9
5	Литва	28,5	29,4	29,7	30,2	29,3
6	Польща	32,8	33,8	34,8	34,3	31,8
7	Чехія	37,1	36,7	37,2	35,5	34,5
8	Естонія	30,6	30,7	31,9	32,1	35,9
9	Україна	39,2	38,6	38,1	36,4	36,4
10	Угорщина	37,5	37,3	39,9	40,0	39,5

Таким чином, надмірне податкове навантаження в Україні негативно впливає на економіку країни, спричиняючи значну її тінізацію. Тому зниження податкового тиску є необхідною умовою виходу України з економічної кризи, що приведе до формування цілої низки позитивних зрушень в економічній і податковій сферах.

Головною метою формування монетарної політики згідно із Законом України «Про Національний банк України» було і залишається регулювання інфляції та забезпечення стабільності грошової одиниці України. Оскільки стабільність грошової одиниці є одним з головних чинників досягнення стратегічних цілей економічного розвитку України – відновлення економічного зростання на засадах модернізації та інноваційного розвитку, побудова сучасної, стійкої, відкритої і конкурентоспроможної у світовому масштабі економіки та забезпечення на цій основі підвищення добробуту українських громадян.

Виходячи з пріоритетності підтримки цінової стабільності в державі, критерієм досягнення цього розглядатиметься поступове зниження приросту індексу споживчих цін до 5–6% у 2014 р. з подальшим його утриманням у межах 3–5% [12].

Забезпечення цінової стабільності передбачає не тільки досягнення визначених інфляційних орієнтирів, але й формування системних передумов для:

- підтримання стабільності банківської системи;
- зростання й розвитку фондового ринку й сектору фінансових послуг;
- удосконалення механізмів управління державним зовнішнім боргом: оптимізацію його структури за валютою та строками погашення; здійснення державної боргової політики на принципах пріоритетності внутрішніх запозичень;
- удосконалення системи пруденційного нагляду за фінансовими установами;
- підвищення дієвості використання процентної ставки як основного інструмента монетарної політики та гнучкого управління обмінним курсом національної валюти.

У зв'язку з цим доречним буде приклад іпотечного кредитування у Словаччині, де процентна ставка в середньому складає 5% річних, при цьому держава надає пільгу у 2% і ще на 1% робить скидку банк. Таким чином, можна отримати кредит на перші п'ять років усього під 2% річних. Для порівняння в Україні середня процентна ставка за довгостроковими іпотечними кредитами складає 21%, що в декілька разів перевищує процентні ставки в інших країнах.

Отже, реалізація зазначених завдань стимулюватиме якісні зрушення кредитної активності банків у напрямі посилення її інвестиційної спрямованості та сприятиме досягненню стратегічних завдань економічного розвитку України.

У контексті реформування економіки та забезпечення сталого розвитку України держава має узгоджувати монетарні та фіскальні рішення. Оскільки податково-бюджетна та грошово-

кредитна сфера тісно взаємопов'язані, ігнорування цього взаємозв'язку може призвести до розбалансування всієї економічної системи. Останнім часом в декількох дослідженнях українських вчених зроблено спробу емпірично оцінити відповідні функціональні залежності. В одному з емпіричних досліджень отримано, що підвищення процентної ставки за кредитами зменшує податкові надходження, тоді як протилежний вплив має збільшення грошової бази (тобто монетарна політика визначає один з елементів фіскальної політики) [7, с. 15]. В іншому дослідженні виявило взаємну залежність між фіскальною і монетарною політикою, коли дефіцит бюджету стає чинником збільшення пропозиції грошової маси, а послаблення монетарної політики створює передумови для погіршення сальдо бюджету [20, с. 3].

Таким чином, в Україні простежується виразний взаємний зв'язок між пропозицією грошової маси і сальдо бюджету. Поліпшення сальдо бюджету дозволяє збільшити пропозицію грошової маси, що може реалізуватися через зниження процентної ставки. З іншого боку, підвищення процентної ставки погіршує сальдо бюджету. Тим самим підтверджується інфляційний характер збільшення пропозиції грошової маси та девальвації грошової одиниці, тоді як поліпшення сальдо бюджету має антиінфляційний вплив [20, с. 6].

Викладене вище дає підстави розглядати взаємоузгодженість фіскальної та монетарної політик як шлях до успішної реалізації економічних реформ в Україні. Як свідчить досвід зарубіжних держав, дуже важливим є своєчасність проведення реформ, їх правильна послідовність, а також оперативне управління в реальному масштабі часу. У зв'язку з цим варто звернути увагу на те, що внутрішній лаг фіскальної політики значно триваліший, ніж монетарної. Це явище пов'язано з тим, що прийняття рішення щодо коригування фіскальної політики потребує проходження довготривалої адміністративної процедури. У той же час заходи монетарної політики можуть бути схвалені центральним банком за достатньо короткий термін. При цьому монетарна політика має більш тривалий зовнішній лаг у порівнянні з фіскальною. Це пояснюється тим, що в її основі лежать більш складні причинно-наслідкові зв'язки між рішенням про зміну пропозиції грошей та змінами в економіці. У середньому лаги монетарної і фіскальної політик становлять 1–2 роки [15, с. 79].

Наприкінці слід зазначити, що при здійсненні економічних реформ необхідно забезпечити постійний моніторинг і контроль реалізації реформ, координацію кроків між державними органами, а також коригування стратегії в міру вирішення поставлених завдань або зміни умов її реалізації.

Успіх проведених економічних реформ можна визначати за такими індикаторами:

- приріст прямих іноземних інвестицій та обсяг інвестицій в основний капітал на душу населення (це свідчить про бізнес-привабливість країни для потенційних інвесторів);
- зміни ВВП на душу населення (його динаміка демонструє рівень добробуту суспільства);
- динаміка ВВП в умовах кризи (його амплітуда характеризує стійкість економіки країни до зовнішніх загроз).

Крім того, свідченням позитивних фінансово-економічних змін слугуватиме скорочення дефіциту бюджету, стабілізація державного боргу, зниження частки тіньової економіки, відсутність різких стрибків курсу гривні тощо.

Наведені показники дадуть також уявлення про збалансованість розвитку усіх сфер національного господарства як результату ефективності проведених реформ.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави зробити наступні висновки:

1. Світова економічна і фінансова криза підсилила розуміння необхідності змін в Україні, більш того, завдяки кризі стало зрозумілим, в якому напрямку необхідно рухатися, щоб забезпечити економічне зростання. В свою чергу економічне зростання можливе за наявності економічної і фінансової стабілізації, тобто коли активність держави має на меті досягнення певного нормативного стану та проведення заходів з підтримання досягнутого стану.

2. Реформування сучасної української економіки є тривалим і багатофакторним процесом, в якому повинні враховуватись особливості поточного економічного стану країни. Формування адекватної стратегії економічного реформування повинно забезпечувати досягнення цілей економічного розвитку раціональним використанням відповідних інструментів впливу, а саме – фіскальних і монетарних важелів регулювання господарських процесів.

3. Заходи фіскальної та монетарної політики мають розглядатися не як альтернативні, а в нерозривній єдності, і враховувати на практиці не тільки їх прямі регулятивні наслідки, а й часовий характер дії цих інструментів.

4. а й часовий характер дії цих інструментів.

5. Результатом успішної реалізації економічних реформ в Україні, як у більшості європейських країн, має стати соціально-орієнтована модель функціонування економіки, в основі якої буде розвинутий внутрішній споживчий ринок, виробництво високотехнологічної продукції та дієва система соціального захисту населення.

Отже, необхідні заходи очевидні і успішне їх впровадження спроможне реалізувати потенціал, який має українська економіка в цілому і фінансова система зокрема.

Список використаної літератури

1. Гриценко А. Особливості сучасного етапу соціально-економічного розвитку та монетарна стратегія : м-ли наук.-практ. конф. «Стратегія соціально-економічного розвитку України та пріоритети грошово-кредитної політики» (м. Київ, 7 грудня 2006 р.) / А. Гриценко. – К. : НБУ; ІЕП НАН України, 2007. – С. 40-51.
2. Дзюблюк О. Стратегія монетарної політики Національного банку України та її вплив на економічний розвиток / О. Дзюблюк // Вісник НБУ. – 2008. – №1. – С. 8-15.
3. Дропа Я. Податкове навантаження та його вплив на економіку України / Я. Дропа, І. Чабан // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – Вип. 19. – С. 213-218.
4. Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава. Програма економічних реформ України на 2010-2014 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.president.gov.ua.
5. Емец В. О необходимости реформ в Украине и опыте перехода на рыночные механизмы функционирования экономик бывших социалистических стран / В. Емец [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dialogs.org.ua/ru/project/page24039.html>.
6. Мечетная Н. Прыжок кельтского тигра. Экономический прорыв Ирландии / Н. Мечетная // Кореспондент. – 2011. – №18.
7. Міщенко В., Вплив чинників бюджетно-боргової політики на дію трансмісійного механізму в Україні / Міщенко В., Лисенко Р. // Фінанси України. – 2007. – № 5. – С. 12-23.
8. Молдован А. Как провести успешную налоговую реформу: опыт Словакии для Украины / А. Молдован // Зеркало недели. – 2010. – № 38. – С. 8.
9. Новак А. Як підняти українську економіку : монографія / А. Новак. – К. : «Гнозис», 2006. – 304 с.
10. Новый курс: реформи в Україні. 2010–2015: національна доповідь / [за заг. ред. В. М. Гейця та ін.]. – К. : НВЦ НБУВ, 2010. – 232 с.
11. Онуфрик М. С. Оцінка податкового навантаження на економічну діяльність людини / М. С. Онуфрик // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2011. – № 11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php>.
12. Основні засади грошово-кредитної політики на 2012 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
13. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
14. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.my.gov.ua.
15. Савченко К. В. Стабілізаційна політика держави: сутність, складові, підходи до формування та фактори ефективності / К. В. Савченко // Економічний форум. – 2012. – №3. – С. 74-80.
16. Світова економічна і фінансова криза як шанс модернізації України через науку і освіту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
17. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015) «Шляхом європейської інтеграції» / за ред. А. Гальчинського та ін. – К., 2004. – 416 с.
18. Стратегія соціально-економічного розвитку: держава, суспільство, особистість : монографія / наук. ред. І. К. Бондар. – К. : Корпорація, 2005. – 269 с.
19. Троц Н. Методичні підходи до формування податкового навантаження в Україні / Н. Троц // Економічний аналіз. – 2011. – Вип. 8. Частина 1. – С. 334-338.
20. Шевчук В. О. Взаємний вплив фіскальної і монетарної політики в Україні, 1998-2009 рр. / В. О. Шевчук // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Фінансовий ринок України: стабілізація та євроінтеграція (зб. наук. праць) / відп. ред. Є. І. Бойко. – Львів : ІРД НАН. – 2010. – Вип. 1/81. – С. 15-23.

Е. Е. Дахнова

**ФОРМИРОВАНИЕ СТРАТЕГИИ РЕФОРМИРОВАНИЯ ЭКОНОМИКИ В КОНТЕКСТЕ
ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ**

На основе анализа ключевых факторов успешных экономических реформ в постсоциалистических странах предложены рекомендации по формированию стратегии реформирования экономики Украины с помощью фискальных и монетарных рычагов регулирования хозяйственных процессов.

Ключевые слова: экономическая реформа, экономическое развитие, стратегия, фискальная политика, монетарная политика, налоговая нагрузка.

E. Dakhnova

**FORMATION OF STRATEGY OF ECONOMY REFORMATION IN THE CONTEXT OF ENSURING
OF THE STEADY DEVELOPMENT OF UKRAINE**

On basis of the analysis of main factors for success of economy reformation in the post socialist country recommendations for generating strategy of reformation the Ukrainian economy with fiscal and monetary levers of regulation of economy processes are propose.

Key words: economy reform, economy development, strategy, fiscal policy, monetary policy, tax loading.

Надійшла до редакції 25.02.2013 р.